

Foto - E. Gabranovs

Kāda ir prezidenta sapņu dāvana?

“Kotiņos”. Valsts prezidents Šķilbēnu pagastā apmeklēja vienu no lielākajiem sēklu audzētājiem Baltijas valstīs. Zemnieku saimniecības “Kotiņi” vadītājs Aldis Ločmelis mudināja prezidentam padomāt par aicinājumu izsludināšanu, lai brīvdienās cilvēki izvēlētos tikai Latvijā ražotu pārtiku. Viņš atklāja, ka kādu kolēģi Kurzemē iemācījis audzēt sēklas: “Rudeni viņš zvanija un jautāja, – par kādu cenu sēklas pārdodam? Cenu nosaucu, bet viņš noteica, ka tad jau nekāds bizness nesanāk. Mana atbilde bija, ka jūs nejaucat par naudu, bet lūdzāt iemācīt izaudzēt sēklas.” Interesanti, ka pats prezidents saimniecības ekskursantu reģistrācijas kalendārā ierakstīja atzīmi, ka “Kotiņos” pabijusi prezidenta tūristu grupa.

Edgars Gabranovs

12.septembrī Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs, apmeklējot Balvu novadu, nolika ziedus pie Latgales partizānu pulka kritušajiem karavīriem veltītā pieminekļa, tikās Balvu Valsts ģimnāzijā ar 9. – 12. klašu skolēniem un pedagogiem, zemnieku saimniecības “Kotiņi”, kūdras pārstrādes ražotnes SIA “Compaqpeat”, SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” un Balvu Daudzfunkcionālo sociālo pakalpojumu centra vadību.

Balvu Valsts ģimnāzijas direktore Kristīne Lele, uzrunājot klātesošos, atzina, ka 12.septembris ir nozīmīga un vēsturiska diena, jo prezidents pirmo reizi viesojas ģimnāzijā. Viņa E.Rinkēvičam dāvāja skolas simbolu – “Gudrības pūcīti”, kā arī latgaliskās vērtības – novadniece Guntas Grigānes ceptu maizīti, kas ir spēka simbols, un Birutas Saulītes gatavoto sieru, kas ir saules simbols. Valsts prezidents, aicinot klātesošos pacelt rokas, noskaidroja, ka divu ģimnāzijas audzēkņu sapnis ir kļūt par prezidentiem. Jāsecina, ka ne visai pozitīvs rezultāts bija nosacītajā balsojumā par skolēnu apņemšanos atgriezties dzimtajā novadā pēc augstskolu pabeigšanas. Par palikšanu mūsupusē balsoja 17 skolēni.

Pirms tikšanās ar iedzīvotājiem Balvu Kultūras un atpūtas centrā prezidents atvēlēja laiku arī laikrakstam “Vadugums”, atbildot uz pāris jautājumiem.

Šobrīd būtiskākā prioritāte ir drošība. Tas ir ļoti komplekss jautājums, tomēr mūsupusē svarīgāka šķiet austrumu robežas modernizācija, tostarp žoga izbūve un vidusskolu esamība...

– Jāsaka tā, ka pierobežas vidusskolu jautājuma risinājums ir iekavējies, jo notiek valdības maiņa. Es jau teicu, ka vienai ar cik partijām, bet līdz septembra vidum valdība ir jāizveido. Esmu runājis ar izglītības ministri, kura apstiprināja, ka meklē risinājumu Eiropas Savienības austrumu pierobežas skolu pastāvēšanai.

Tas vēstījums ir pozitīvs?

– Es teicu, ka meklē risinājumus. Tas nozīmē, ka gala rezultāts valdībā nav apspriests. No savas puses aicināju šo faktoru ņemt vērā. Tāpat savā paziņojumā norādīju, ka gan skolu, gan veselības jautājumu risināšanai jānotiek samērīgi un saprātīgi. Rīgā ar *excel* tabulām kaut kādus kritērijus ieviest it kā ir labi, bet realitāte atšķiras, turklāt ne tikai Balvu vai Krāslavas novados, bet arī Dienvidkurzemē. Runājot par austrumu robežu, patīk vai nē, četrus gadus esam zaudējuši. Zaudējuši, uzskatu, daudzu apstākļu dēļ – kaut kur mēs pārkontrolējam, kaut kur nobīstamies un nedarām neko. Tagad pa galvu, pa kaklu tiek modernizēta, faktiski veidota infrastruktūra ar Baltkrieviju. Septembra beigās, kad valdība būs apstiprināta, nacionālās padomes sēdē runāsim un spriedīsim par to, kā paātrināt šo procesu. Tomēr ir skaidrs, ka dažu dienu, dažu nedēļu laikā neizdarīsim to, ko neizdarījām četros gados.

* Turpinājums 5.lpp.

Nākamajā
Vadugumā

● Grāmatu diena Baltinavā
Tiekas ar autoriem un veido
grāmatu tēlus

● Uz viena vilņa
Radiožurnāliste dalās atmiņās

Gatavojas skrējienam

Lai popularizētu skriešanu un nūjošanu kā sportiski aktīvu un veselīgu dzīvesveidu, ieinteresējot pēc iespējas plašāku iedzīvotāju loku, Ziemeļlatgales Sporta centrs organizēs tradicionālo pasākumu “Skrējieni un nūjošana apkārt Balvu ezeram”, kas notiks 7.oktobrī Balvos. Starts – pilsētas parkā pie estrādes plkst. 10.00 (reģistrācija un numuru izsniegšana sacensību dienā 30 minūtes pirms attiecīgās grupas starta minētājā sacensību starta vietā).

Aicina pieteikt savus sasniegumus

Latvijas Banka un Korporatīvās pārvaldības konsultatīvā padome aicina uzņēmumus līdz 10.novembrim pieteikt savus sasniegumus ilgtspējīgas pārvaldības jomā Latvijas Ilgtspējīgas pārvaldības balvai 2023, kas izveidota, lai stiprinātu Latvijas Korporatīvās pārvaldības kodeksa un ilgtspējības principu praktisku ieviešanu Latvijas

uzņēmumos, veicinot uzņēmumu darbības efektivitāti un ilgtermiņa vērtības pieaugumu, kā arī sniegtu publisku pozitīvu novērtējumu labās prakses piemēriem.

Apmaksātās analīzes veiks tikai kvotas apmērā

No 15.septembra nepietiekamā valsts finansējuma dēļ “Centrālā laboratorija” valsts apmaksātos pakalpojumus sniegs valsts apmaksātās kvotas ietvaros, līdz ar to iedzīvotājiem tie būs pieejami rindas kārtībā pēc iepriekšēja pieraksta. Pēc jaunās kārtības pacientiem ar valsts nosūtījumu būs jāgaida rindā, pakalpojumu saņemšanas laiks būs atšķirīgs, un tas noteikti ietekmēs daudzu pacientu tālāko ārstēšanās gaitu.

Īsziņas

Pasākums

Visi kopā – Supervaroņi!

Šonedēļ biedrība “Sauls stari Viļakai”, ko vada prāvests Guntars Skutels sadarbībā ar Viļakas kultūras namu, organizēja Tēva dienai veltītu pasākumu, kas notika Viļakas brīvdabas estrādē. Bija gan jautri, gan izzinoši.

Pasākuma dienā dalībnieki baudīja aizejošo, silto un saulaino laiku, kas lieliski saskanēja ar biedrības nosaukumu. Jaunāko klašu skolēni piepildīja estrādi kā čalojošu putnu bars, tādēļ trokšņa un jautrības netrūka. Lai visi kopā justos brīvāk, pasākuma vadītājs Zorro (kultūras nama kultūras pasākumu vadītājs Normunds Orlovs) aicināja iepazīties. Un kā var iepazīties? Protams, sasveicinoties! Arī sasveicināties var atraktīvi, – ne tikai paspiežot viens otram roku un uzsmaidot, bet arī palecoties gaisā un apgriezoties riņķī. Arī “Vadugunij” bija tas gods iepazīties un paspiest roku diviem jaunajiem varoņiem, kuri stādījās priekšā, kā SuperErvins un SuperSederiks.

Atklājot Tēva dienai veltīto pasākumu, Zorro pieminēja, ka katram no mums ir tēvs, vectēvs, brālis, kurš var kļūt par mūsu Supervaroni vai vienkārši varoni mums vai kādam citam grūtā brīdī: “Bet šodien mēs visi kopā mēģināsim būt SUPER! Dejoj, priedies par laiku, piedalies dažādās aktivitātēs, ieklausies stāstos, tostarp arī tēvu, un būt atpazīti, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem, kas ļaus tikt pie saldām balvām.”

Pasākuma ievadā tā vadītājs klātesošajiem atgādināja vēl par kādu svarīgu notikumu. Proti, ka Viļaka (bijusī Marienhauzena) kā apdzīvota vieta šogad nosvinējusi 730 gadu jubileju, uzdot bērniem vairākus erudīcijas jautājumus: “Kādu koku aleja iestādīta muižas laikā? Uz kādas ielas atrodas Viļakas Romas katoļu baznīca? Kurā vietā šogad atklāts vides objekts “Baltā sirds”?”

Palīgā nāk Betmens. Vadīt pasākumu jautros deju ritmos Zorro palīgā steidzās Betmens (kultūras nama kultūras pasākumu vadītājs Zintis Dvinskis). Viņš atklāja, ka atgriezies no svarīga uzdevuma: “Es izgābu divas skaistas meitenes. Sāp kauli, tāpēc vajadzētu izkustēties.” Meitenes no moderno deju grupas “Munlait” steidzās palīgā Betmenam, un dejas varēja sākties.

Profesija ‘baikeris’? Pasākuma organizatori bija gādājuši, lai ar bērniem tiktos vairāki tēvi, kuriem ir ne vien interesantas profesijas, bet arī interesants vaļasprieks. Un viens no tādiem cilvēkiem bija Balvu novada pašvaldības policijas policists, motokluba “Speķi vējā” prezidents Andis Grāvītis. Daži bērni domāja, ka viņa profesija ir baikeris. Andis ne tikai pastāstīja par pašvaldības policijas pienākumiem, bet arī ļāva bērniem nofotografēties ar savu motociklu. Jautāts, kurš bijis garākais izbrauciens ar motociklu, pastāstīja, ka tas bijis izbrauciens pa Ziemeļu valstīm, tostarp pagājušajā nedēļā viņš apmeklēja Igauniju.

pasvaldības policijas policists, motokluba “Speķi vējā” prezidents Andis Grāvītis. Daži bērni domāja, ka viņa profesija ir baikeris. Andis ne tikai pastāstīja par pašvaldības policijas pienākumiem, bet arī ļāva bērniem nofotografēties ar savu motociklu. Jautāts, kurš bijis garākais izbrauciens ar motociklu, pastāstīja, ka tas bijis izbrauciens pa Ziemeļu valstīm, tostarp pagājušajā nedēļā viņš apmeklēja Igauniju.

Tuč, tuč! Bum, bum! Deju ritmos ar prieku un lielu enerģiju iesaistījās gan lielāki, gan mazāki bērni. Tas bija tik forši! Labs laiks, brīvība un pāri visam – plūstoša enerģija un liksme.

Izmantoja iespēju kopā nofotografēties. Pie bērniem pasākumā brīvdabas estrādē bija ieradies arī ugunsdzēsējs un glābējs Guntiņš ar savu komandu – VUGD Latgales reģiona Viļakas posteņa komandieri Raivi Bondaru un ugunsdzēsības un civilās aizsardzības nodaļas inspektori Lauru Košļevu. Viņi bērniem uzdeva erudīcijas jautājumus par ugunsdrošību, tā atgādinot, cik svarīgi zināt, kāda ierīce brīdina, kad izcēlies ugunsgrēks, cik svarīgi zināt, uz kādu numuru jāzvana, ja izcēlies ugunsgrēks. Bērni labprāt izmantoja iespēju kopā nofotografēties.

dienesta suņi. Proti, ir sagatavošanas un darba klases suņi, kas ir jau tiesīgi apsargāt valsts robežu.

Robežsargi un viņu dienesta suņi. Tēva dienas pasākums neizpalika bez robežsargu kinologu un viņu dienesta suņu līdzdalības. Daudziem Viļakas bērniem tēvi, arī mammas, strādā robežsardzē. Arī šoreiz robežsardzes inspektoru kinologu komanda deva bērniem iespēju iepazīties, kā tiek apmācīti

Tēru skate. Gatavojoties Tēvu dienas pasākumam, bērni bija darinājuši arī dažādus Supervaroņu tērpus. Tēru skates vērtētāji izvēlējās desmit, viņuprāt, labākos, kas saņēma nelielas balvas. Pārējiem kā mierinājuma balva tika saldumi, bet noslēgumā visi dalībnieki baudīja svētku torti.

Lāci, lāci, dejoj sāc. Lai pasākums noritētu vēl jautrāk un interesantāk, īpaši pašiem mazākajiem, organizatori talkā bija aicinājuši arī Lāci, kurš ne tikai griezās mūzikas ritmos, bet pat kustināja līpu. Lielie animācijas filmu tēli bērniem rīkotajos Viļakas kultūras nama pasākumos kļuvuši iecienīti.

Lepna par savu tēvu. Neraugoties uz atvaļinājumu, Tēva dienas pasākumā klātesoša bija arī Viļakas kultūras nama vadītāja Inese Lāce. Jautāta par savu tēvu, viņa teica: “Mans tētis ir ļoti atraktīvs, darbīgs, humora pilns un ļoti labi saprotas ar bērniem.”

* Sākums 1.lpp.

Maksims Bistrovs. “Ja es būtu prezidents, sniegtu lielāku atbalstu mazajām lauku skolām,” sprieda jaunietis.

Matiss Linnass. Viņa teiktais: “Kāda motivācija kļūt par prezidentu? Man vēl ir, ko paaugties. Ko es darītu? Vairāk palīdzētu zemniekiem.”

Leo Eliass Morozs: “Ko jūs vēlētos mainīt Latvijā?” Prezidents: “To, ko es vēlētos mainīt, diemžēl nav izdarāms ne ar vienu likumu un rīkojumu, ne ar bargu runāšanu, ne sarāšanu. Gribētu mainīt vispārējo attieksmi, kas mūsu valstī pēdējā laikā ir izplatījusies. Mēs tik maz uztraucamies par to, ko gribam sasniegt – par mērķiem un rezultātiem. Mēs baidāmies kļūdoties, un, ja kļūdamies, tad visi uzreiz metas kritizēt, dažreiz noniecināt, baidoties dot otro iespēju. Arī skolu jautājumā nereti tiek izvirzīti formāli kritēriji, līdz galam nesaprotot, ka galvenais mērķis ir nodrošināt maksimāli labāku izglītību. Attieksmes maiņa gan valdības līmenī, gan arī sabiedrībā un cilvēkos nav iespējama ar vienu skaistu uzrunu. Īstenībā tas atkarīgs no jums, kas pavisam drīz kļūs par studentiem, zemniekiem, uzņēmējiem, politiķiem... Tiekoties ar cilvēkiem, jāatzīst, ka Valsts prezidents nevar noasfaltēt ceļus vai piešķirt naudu skolām un slimnīcām. Par to lemj valdība un Saeima. Prezidents var pamudināt un pateikt kritiskāku vārdu.”

Sindija Saide: “Kādas ir domas par jauniešu ideju realizāciju, kas pieaugušajiem šķiet nerealā misija?” Valsts prezidents: “Ziniet, man visus pieaugušos vajadzētu palūgt iziet no šīs zāles, tad mēs varētu parunāt. Atbilde būs tikpat sarežģīta kā pati dzīve. Neļaujiet nokaut savas idejas, nebaidieties kļūdoties, nebaidieties no savu sapņu īstenošanas! Jūs, iespējams, kļūdsieties kādā brīdī, bet tās būs jūsu kļūdas un jūsu risinājumi. Jums ir labi padomdevēji. Noteikti vecāki un skolotāji.... Padomus nevajag ignorēt, bet lēmums ir jūsu pašu ziņā.”

Aleksejs Kuzņecovs: “Kāds ir jūsu galvenais mērķis, ko, būdams prezidents, vēlaties sasniegt?” Prezidents: “Lai mūsu valsts būtu vēl drošāka. Šorīt bija iespēja parunāt ar Valsts robežsardzes Viļakas pārvaldes priekšnieku, kurš atzina, ka Latvijas-Krievijas pierobežā, atšķirībā no notiekošā uz robežas ar Baltkrieviju, viss ir mierīgi. Ekonomiskā izaugsme nenotiek tik strauji kā kaimiņiem... Gribētos, lai mēs mūžīgi nebūtu trešajā vietā...”

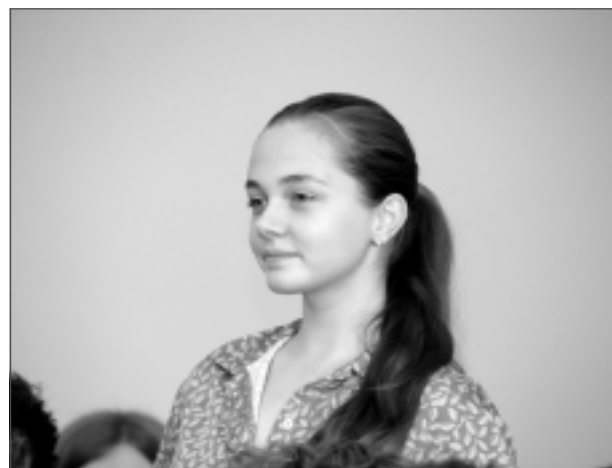
Jānis Jermacāns: “Ko Jūs, kā cilvēks – personība, esat ieguvis, kļūstot par Valsts prezidentu?” Prezidents: “Esmu divus mēnešus šajā amatā. Varu pateikt, kas man tiešām ļoti patīk – tā ir iespēja katru dienu tikties ar daudz un dažādiem cilvēkiem. Paceļojot pa Latviju, saproti, cik daudzveidīgi ir mūsu novadi. Katrā ir tas, ar ko cilvēki lepojas, katrā ir savas sāpes. Katrā ir kaut kas unikāls. Katru dienu atklāju Latviju no jauna, turklāt ļoti pozitīvā nozīmē. Tāpat patiesi redzu daudz un dažādas problēmas, kas ar vienu rokas mājienu nav atrisināmas. Mums ir jāmobilizē valdība un pašvaldības. Iespējams, pēc diviem mēnešiem man būs cita atbilde.”

Juris Luksts: “Vai jūs uzskatāt, ka zemniekiem ir pietiekami liels atbalsts?” Prezidents: “Atbalsts ir tuvu tam, ko valsts var iedot. Es labi zinu, cik ir grūti cīnīties ES budžeta sarunās. Visi cīnās par savām interesēm. Protams, gribētos, lai visur būtu vairāk. Ja kāds man pajautātu, kā ir ar finansējumu veselībai, atbildētu, ka absolūti nepietiekami, turklāt daudzās slimnīcās ir nopietnas problēmas. Ja man pajautātu, kā ir ar izglītības finansējumu, – tikai nopietnās cīņās pedagogi ir izcīnījuši vismaz kādu algu pielikumam, nemaz nerunājot par problēmām ar mācību līdzekļiem. Par zemniekiem... Atbalsts ir tuvu tam, ko valsts var iedot, bet ne tuvu tam, uz ko cer zemnieki.” Ģimnāzists jautāja: “Kāpēc, nopērkot transportlīdzekli Eiropas Savienībā un ievēdot Latvijā, tam jāveic atkārtota tehniskā apskate?”, un prezidents atzina: “Goda vārds uz šo jautājumu es nevarēšu atbildēt. Tiklīdz būs jauna valdība, jaunajam satiksmes ministram teikšu: “Man Balvos uzdeva šo jautājumu.” Atbildot uz jautājumu par atbalstu zemniekiem, atbildi sniedza Balvu novada domes priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs, atgādinot, ka platību maksājumi ir gandrīz vismazākie ES: “Donoru attaisnojums ir ļoti banāls – jūs šeit varat lētāk dzīvot. Attiecībā uz CSDD prasībām, piekrišu, tas ir jautājums, kas jārunā starpvalstu sarunās. Eiropā nav vienādu standartu.”

Haralds Ķerģis: “Ar ko jūs lepojaties? Es lepojos ar savu ģimeni, ar mūspuses uzņēmējiem. Man ļoti iedvesmojošs cilvēks ir zemnieku saimniecības “Kotiņi” saimnieks Aldis Ločmelis.” Valsts prezidents: “Lepojos ar ļoti daudz ko. Pagājušajā nedēļā, kad mūsu basketbolisti kārtīgi spēlēja, diemžēl es ‘ielidoju’ Bukarestē brīdī, kad mēs zaudējām Vācijai... Tāpat visi pēkšņi uzzināja par Latviju, nejaucot to ar Lietuvu. Pēkšņi visi zināja, ka mazai tautai ir neraksturīgi daudz spēcīgu sportistu. Tāpat pirms kāda laika, esot vienā no arābu valstīm, kāds cilvēks teica, ka zina, ka esat no tās valsts, kuru pārstāv Ostapenko. Tas ir tas, ko mēs dažreiz nenovērtējam. Runājot par praktiskākām lietām, ļoti lepojos ar to, ka ar nelieliem resursiem mūsu uzņēmumi spēj daudz izdarīt. Informācijas tehnoloģiju jomā mūsu uzņēmumi ir zināmi visā pasaulē. Tāpat jāpiebilst, ka daudzi ārzemnieki, kuri atbrauc uz Latviju, tostarp Latgali, ir ļoti pārsteigti par mūsu valsti un vēlas atgriezties.” Atbildot uz otro jautājumu, vai mūsu valstī ir pietiekami daudz uzņēmēju, prezidents atzina: “Ir, bet varētu būt daudz vairāk. Kāpēc uzņēmēju skaits ir mazāks, nekā gribētos? Diemžēl jāsaprot, ka mēs esam par daudz pārbirokratizējušies, uz procesu orientēti. Lieku lielas cerības uz jauno valdību, cerot, ka ievērojami tiks pārskatīts un atvieglots birokrātisku šķēršļu slogs, jo nereti kontrolētāji ir vairāk nekā darītāji. Nezinu, kā mēs līdz tam nonācām. Jums ir visas iespējas kļūt par profesoriem un ietekmīgiem cilvēkiem Latvijā, ja jūs atkodīsiet to, kā mums turpmāk no tā izvairīties.” Haralds piebilda, ka Latvijas problēma ir savu saražoto produkciju pārstrāde: “Tur arī pievienotā vērtība zūd.” “Pārstrāde prasa investīcijas,” piebilda prezidents, jautājot, – kurš gribētu strādāt valsts pārvaldē? “Ar to būs problēmas,” redzot paceltās rokas, secināja E.Rinkēvičs.

Guntra Gibala: “Kas Jūs mudināja pievērsties politikai?” Valsts prezidents: “Godīgi sakot, tā ir vairāku apstākļu sakritība. Mani interesēja starptautiskās lietas, diplomātija. Beidzu skolu, kad pilnībā sabruka Padomju savienība. Latvija atguva savu neatkarību, studēju Vēstures un filozofijas fakultātē vēsturi, un pasniedzēja teica, ka ir daudz vakantu vietu Aizsardzības ministrijā. Tas bija laiks, kad angļu valoda bija vērtība pati par sevi. Tā bija jauna, jebkura cilvēka, viņa karjeras veicinoša iespēju lieta. Tāpat tas bija laiks, kad mēs sākām iestāšanos procesu NATO. Pēc Valsts prezidenta Valda Zatlera uzaicinājuma vadīt kanceleju pēc Saeimas atļaušanām un politiskām turbulencēm viss savērsās tā, ka kļuva par ārlietu ministru. Nostrādāju tikpat ilgi, cik skolēni mācās – gandrīz 12 gadus. Pabeidzu vidusskolu un nonācu augstskolā, kļūstot par Valsts prezidentu. Tagad redzēsim, kā nākamie četri gadi turpināsies. Kas motivē? Patiesību sakot, mani dažreiz nokaitina tas, ka cenšamies izcelt kaut kādas problēmas vai pavaimanāt par tām, nepiedāvājot risinājumus. Neteiktu, ka esmu piedāvājis ļoti daudzus risinājumus. Tomēr jautājumos, kas skar drošību, nemitīgi mainīgu situāciju, nemitīgi jāskatās, lai mūsu valsts ir neatkarīga un droša.”

* Sākums 1. un 4. lpp.

Balvu slimnīcā. SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības" valdes priekšsēdētājs Marģers Zeitmanis lepojās ar mediķu (foto) darbu, pastāstot, ka Latvijā ir tikai trīs slimnīcas, tostarp Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība, kurās ieguldīts privātais kapitāls: "Tie, kuri apgalvo, ka esam 'privātie' jeb 'privātā medicīna', jāvērtē kā mūsu nelabvēļu pat ne kampaņa, bet spriedelējumi. Tāpat mēs esam iemācījušies katru gadu sadalīt arī dividendes. Man šķiet, tas ir labs sadarbības modelis."

Kādā intervijā teicāt, ka raganu medību nebūs...

– Jāatbild tiem, kas kaut ko sliktu ir izdarījuši. Pirms četriem gadiem ir bijušas Valsts kontroles revīzijas, tāpat nav beigušās tiesvedības. Jāsecina, ka kustība sākās 2021. gada otrajā pusē. Netaisos iedziļināties un diskutēt, ko varēja vai nevarēja darīt, kurš vairāk vai mazāk vainīgs. Neaizmirsīsim, ka žogs ir tikai viena maza daļa. Tāpat nepieciešama videonovērošana, sensori, pievadceļi... Man interesē, kas notiks nākotnē, nevis garas, plašas intervijas un izmeklēšanas. Ja kāds ir izdarījis noziegumu, tad par to lai rūpējas prokurori un tiesneši. Mūsu galvenais uzdevums ir robežu maksimāli ātri izbūvēt.

Ģimnāzijā atzināt, ka skolās jāatgriež vēstures mācību priekšmets...

– Obligāti, jo arī skolotāja labi paskaidroja, kur ir tās daudzās problēmas. Par vēstures mācīšanu esmu runājis Rūjienas vidusskolā, kā arī 1. septembrī, apmeklējot trīs skolas. Skaidrs, ka vēstures nemācīšana ir kļūda. Tiklīdz tiks sastādīta jauna valdība, ministrus lūgšu šim jautājumam pievērsties.

Nereti iedzīvotāji pārmet, ka augstas amatpersonas ved uz paraugsaimniecībām. Kādā intervijā teicāt, lai Jūs neved tikai tur, kur ir skaisti žogi, bet arī tur, kur nekā nav.

– Visam ir jābūt līdzsvarā. Nevajag kautrēties un parādīt to, kas ir skaists un labs. Jums ir skaista pilsēta, arī moderna slimnīca. Jā, izbraucām pa ceļu, par kuru, kā man stāstīja, izbraukuši trīs vai četri ministri.

Kāds būs tā liktenis?

– Es nesolu rezultātus. Cilvēki nereti domā, ka prezidentam pietiek pateikt tikai vienu vārdu un viss notiek. Sistēma ir uzbūvēta savādāk, tomēr varu mudināt ministrus pasekt līdzīgi. Pēc katras vizītes novados mani padomnieki, kanceleja vērsas atbildīgajās ministrijās, uzdodot jautājumus. Krāslavas novadā tas bija vairāk saistīts ar elektropieslēgumu vienam uzņēmumam, vēl vienā otrā vietā tie ir citi jautājumi. Jā, sagaidīsim jauno satiksmes ministru un vērsīsim uzmanību uz šiem jautājumiem. Es nejaukšos plānos, kaut gan saprotu Balvu novada iedzīvotāju sāpi. Zinu, ka daudzviet Latvijā ir līdzīgi ceļi. Kas man nepatīk? Nepatīk, ka vairāki ministri ir solījuši, bet nekas nav izdarīts. Solīt nesolu, ka ceļš būs. Tas ir bezatbildīgi, tomēr varu apsolt, ka painteresēšos.

Zemnieku saimniecības "Kotiņi" vadītājs Aldis Ločmelis spriež, ka iedzīvotājiem Latvijā ražotā pārtika noteikti jāēd sestdienās un svētdienās...

– Labāk teiktu tā: "Ēdīsim Latvijas produktus katru dienu." Tie ir kvalitatīvāki, tepat audzēti, tādējādi atbalstot zemniekus. Ir tikai maza niansīte, vai, piemēram, Jūrmalā vai Rīgā produkts ir pieejams lielajās veikalos ķēdēs? Zemnieku saimniecībā bija skaista karte, kurā parādīts, kur miežus, auzas un citus produktus tirgo. Ļoti skaista karte.

Kas jūs Balvu novadā pārsteidza vai nepārsteidza?

– Tas vairs nav pārsteigums. Atkal un atkal pārliecinot par to, ka novadi atšķiras, arī Latgalē. Esot vizītē Balvos, mazliet izbrīnīja tas, ka no uzņēmējiem mazāk dzirdēju par darbaspēka pieejamību. Uzņēmēji teica, ka ir, kas strādā. Krāslavas novadā bija diezgan izteikta darbaspēka problēma. Tur uzņēmēji teica, ka grūti atrast darbiniekus. Tāpat pozitīvi bija dzirdēt, cik labi strādā Balvu slimnīca, kas ir viena no retajām, kur ir privātais kapitāls. Tas atstāja pozitīvu iespaidu, un noteikti

Bez pompozitātes. Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs un Balvu novada domes priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs, noliekot ziedus pie Latgales partizānu pulka kritušajiem karavīriem veltītā pieminekļa, atturējās no oficiālām uzrunām.

Raivis Supe: "Kādas ir trīs rakstura īpašības, kuras Jūs visvairāk novērtējat?" Prezidenta atbilde:

"Neatlaidība. Uzreiz visu panākt nevar. Otrkārt, cilvēkam jābūt godīgam. Esmu iemācījies, ka nedrīkst solīt. Tiekoties ar cilvēkiem, saku, ka pēc manas vizītes novadā netiks noasfaltēti ceļi. Es tikai varu apsolt, ka ministriem par to atgādināšu. Treškārt, svarīgi, ka cilvēks visu dzīvi cenšas iemācīties kaut ko jaunu – nesēž, neguļ pie TV ar čipšu paku vai alus budžu. Mums joprojām ir jāmācās!"

es kaut ko jaunu mācījos no tāda viedokļa, ka man būs iespēja kādreiz padiskutēt ar veselības nozares ekspertiem un veselības ministrijas vadību. Kopumā negatīvu pārsteigumu nebija.

Skolēniem vēlējat nenokaut savus sapņus. Nākamnedēļ svinēsiet pusgadsimta jubileju. Kāda varētu būt sapņu dāvana?

– Es par to jau gandrīz aizmirsu. Laikam labākā dāvana būtu tā, ka mēs pozitīvo emociju gammu, ko gūstam dziesmu svētkos, hokejistu uzvarās, varētu pārvērst kārtīgā enerģijā un izdarīt labus, paliekošus darbus. Un būtu labestīgāki ikdienā, vairāk atvērti jaunām idejām – tas jau būtu daudz.

Latvijas sportisti ir TOP piecīnīkā pasaulē. Kad valdība iekļūs kaut vai TOP desmitniekā Eiropā?

– Hmm... (smaida). Ja viņi varētu to man uzdāvināt, tad tas būtu ļoti skaisti. Šo dāvanu es ņemtu pretī. Tomēr vēlos būt mazliet uzmanīgāks ar to, ka dažreiz mēs nenovērtējam to, kas mums ir. Mēs neesam gluži pavisam sliktās vietās, kā mēģina stāstīt. Daudzi rādītāji ne vienmēr ir atkarīgi no valdības. Lai man piedod, bet mēs esam diezgan augstās vietās vasarā noslikušo cilvēku skaita ziņā. Neviena valdība nepalīdzēs ar šo tikt galā.

Apbēdina tas, ka atpaliekam no tuvākajiem kaimiņiem...

– Sāpju akmens ir tas, ka neattīstāmie tik strauji kā Lietuva un Igaunija. Tas diemžēl ir saistīts ar vecām kļūdām. Arī ar to, ka bieži vien jaunie ministri atmet visu veco. Visiem, arī jaunajai valdībai, vēl konsekventi realizēt labas idejas un neatmet vecās vai iesāktos darbus tikai tāpēc, ka to ir izdarījis politisks konkurents.

Kļūstot par prezidentu, pavēstījat, ka gribētu, lai kabineta durvis ir vaļā, kad cilvēkiem ir kāda problēma. Izdodas?

– Tiešām vēlos būt maksimāli atvērts. Jā, šodien tikšos arī ar Balvu iedzīvotājiem. Vienmēr saku, ka neko nesolišu. Tāpat atgādinu, ka Valsts prezidenta funkcijas ir diezgan ierobežotas. Nevar teikt, ka to arī nav. Visiem esmu teicis, ka nestrādāšu ne valdības, ne Saeimas vietā. Dažreiz izbrīna tas, ka ir izdevies maksimāli saglabāt pirmsprezidenta dzīvesveidu. Iziet apēst pusdienas ārpus pils vai vienkārši kaut kur pastaigāties. Citā intervijā esmu teicis, ka vēlū sev nezaudēt saķeri ar zemi. Sarunas un tikšanās ar cilvēkiem dod iespēju kādam ministram, arī pašvaldības vadītājam, aizrādīt, ka viss ir forši, bet cilvēki domā savādāk. Viņi uzskata, ka nekas nav izdarīts. Skatīsimies, kā tās lietas mainīsies. Vēl jau tikai divi mēneši aizritējuši. Labi, ka atgādinājat par dzimšanas dienu...

*Nākamajā laikraksta "Vaduguns" numurā – par iedzīvotāju tikšanos ar prezidentu Balvu Kultūras un atpūtas centrā.

"Mēs esam vienā nometnē." Balvu Valsts ģimnāzijā Valsts prezidents atzina, ka, viņaprāt, vēstures apguvei skolu izglītības programmā ir jābūt kā atsevišķam mācību priekšmetam, piebilstot: "Mēs esam vienā nometnē."

Solīts makā nekrit. Kūdras pārstrādes ražotnes SIA "Compaqpeat" Balvu ražotnes struktūrvienības vadītājs Valdis Jermacāns prezidentam atgādināja, ka ražotnē pabijuši vismaz četri ministri, kuri solījuši pievērsties ceļa Tilža-Baltinava sakārtošanai. "Vienmēr ir cerības, ka ceļu tomēr noasfaltēs. Par to, ka *nemetam plinti krūmos*, liecina investīcijas. Jaunas iekārtas izmaksāja gandrīz pusmiljonu eiro. Ar nepacietību gaidām 2030. gadu, kad izšķirsies kūdras nozares nākotne." Valsts prezidents atturējās dot jebkādas solījumus, uzsverot, ka nesola to, ko nevar izpildīt. Tiesa, neizpalika selfiji. Foto – kopā ar prezidentu māsas Sandra Circene un Indra Ločmele.

“Es meklēju lielās norise

Pirms 95 gadiem Latvijas Valsts prezidents Gustavs Zemgals izsludināja Saeimas pieņemto likumu “Par pilsētu tiesību piešķiršanu 16 miestiem”. Visām jaunajām pilsētām atstāja agrākos nosaukumus, izņemot Vecgulbeni, kas pārtapa par Gulbeni. Līdz ar to miestu pašvaldības Latvijā pārstāja eksistēt, bet jaunajām pilsētām pavērās plašākas attīstības iespējas, savukārt jaundibinātajām pilsētu domēm uzgūla lielāka atbildības nasta par finansiālo, sociālo un citām komunālās sadzīves jomām. Nevienai no jaunajām pilsētām nebija sava ģerboņa. Ar to sarūpēšanu gāja visai raibi. Piemēram, Balvi lūdza, “lai uz ģerboņa apakšējās daļas, gaiši zilā fonā, uz tuksnešaina Latgales lauka būtu attēlots partizānu pulka karavīrs atbrīvošanas gaitās, bet ģerboņa augšējā daļā – ezera malā – uzplaukstoša pilsēta, austošas saules staru apspīdēta”. Savukārt Sigulda prasīja, lai ģerbonī būtu “krustotas slēpes”. Kā ir šobrīd? Kā šīs pilsētas ir vai nav attīstījušās? Cik tās ir dažādas? Kā pašvaldībās rūpējas par sabiedrības saliedētību, sekmē dažādu sabiedrības grupu, tostarp mazākumtautību, iekļaušanos sabiedrībā? Par to un citu laikraksta “Vaduguns” kolektīvs atbildes meklēs 17 aktivitātēs, istenojot projektu “Dažādas krāsas vieno pilsētmasas”.

Preiļi

Kur parasti iegriežas tūristi un viesi, apmeklējot Preiļus, kas šajā pilsētā labprāt aicina ciemos pie sevis? Atbilde ir viennozīmīga: jātiekas ar interesanto mākslinieci Vladlenu un jāredz viņas darinātās lelles. Ne tikai jāredz, bet var izmantot arī pārģērbšanās iespēju un iejusties kādas princeses

vai karaļa tēlā. Vai patiešām pieaugušie jūtas kā bērni? Dzirdēts, ka Preiļos dzīvo ideju apsēsti cilvēki, kurus reizēm nesaprot pat vietējā pašvaldība, taču viņi savas idejas tik un tā izlolo un īsteno. Kas tie par cilvēkiem un kādi ir viņu veiksmes stāsti?

Preiļu pilsētas ģerbonis apstiprināts 1938.gada 30.septembrī. Ģerboņa vairogs ir zelta krāsā, uz kura attēlots profilā pagriezies melns krauklis ar zelta aci un zelta atspīdumu.

Krauklis latviešu tautas folklorā tiek uzskatīts par gudrības, drosmes un spēka simbolu, kā arī bieži pieminēts kā izcils padomdevējs. Šis putns ģerbonim izvēlēts, jo Preiļu ilggadējo īpašnieku Borhu ģerbonī bija attēloti kraukļi.

Tik garšīgi pašai, tik apbrīnojami citiem

Mākslinieces īstais vārds ir JEĻENA MIHAILOVA, taču izstādēs un visos pasākumos viņa sevi piesaka vienā vārdā – VLADLENA. Arī sarunā ar laikrakstu “Vaduguns” stādījās priekšā tikai kā Vladlena, kas ir viņas sava veida skatuviskais vārds.

Simtiem dažādu leļļu. Māksliniece saskaitījusi, ka viņai ir 1036 darbi, bet patlaban apmeklētājiem skatāmā galerijā izvietotas tikai 193 lelles.

Leļļu māksliniece sagaida, kautrīgi smaidot un ar pavadiņu rokās, pie viņas kājām glaužoties rūsganas krāsas skaistulim kaķim. Kaķi ir viņas mīļi. Tepat pagalmā miniatūras pilis ar torniņiem un tiltiņiem, turpat arī veclaičīga kariete. Tālāk krāšņi interjeri, kur apsēties un... ja mugurā būtu kupla kleita un galvā – dāmu cepure, sanāktu fotobilde kā uz žurnāla vāka. Tas viss ir iespējams, jo māksliniece piedāvā pārģērbties 18. gadsimta tērpos ar parūku galvā un nofotografēties. Viņas privātkolekcijā ir ap 550 dažādu izmēru kostīmi pārģērbšanai. Kādi tie izskatīsies, no kāda auduma šūdināt, – to izdomā un uzzīmē māksliniece, bet tagad šos tērpus palīdz darināt arī darbiniece. Toties mājas pagalmā paveras īsta pasaku un fantāzijas pasaule, bet tālāk iekštelpās galvenās darbojošās personas ir Vladlenas darinātās lelles. Kā viņa gan prot tās uzburt?

Vladlena ar vīru Vladimiru savā leļļu valstībā darbojas kopš 2008. gada, kad atvēra šo galeriju. Preiļos viņa ir ieprecējusies, pirms tam dzīvojusi un skolojusies Krievijā. To, ka viņai patīks veidot lelles un šāda nodarbe kļūs par būtisku turpmākās dzīves daļu, Vladlenai ir liels pārsteigums pašai. Tiesa, viņai jau bērnībā padēvās zīmēšana, viņai jau bija mākslinieces tvēriens, taču dzīvot leļļu pasaulē tomēr ir gluži kas cits.

Mākslinieces galerija ir pārsteidzoša. Patiesībā tie ir gandrīz vai cilvēka auguma tēli, izkāpuši no literatūras vai filmās redzētiem darbiem, pārsteidzoši ar savu izskatu un raksturu. Viena no pēdējiem darbiem ir 12 Zodiaka zīmju grupa. Šo tēlu veidošana bijis ļoti interesants darbs. Vairbūt izskatās padrums,

jo visas zīmes ieturētas vienādā – tumšā – nokrāsā. Vladlenu aizrauj mīti un leģendas, un tās saistās ar konkrētām valstīm. Šie izteismīgie tēli ne vien iedvesmo mākslinieci, bet aizrauj arī tūristus, jo privātkolekciju brauc skatīties ekskursanti no visas pasaules un, ieraudzījuši ko pazīstamu no savas valsts kultūras, viņi kļūst dikti priecīgi. Vladlenai pašai ļoti patīk itāļu masku komēdija, viņa ir atveidojusi Arleķinu, Kolumbīni, vēl daudzus citus personāžus. Ir arī Olimpa dievu sērija, atveidota lielos augumos. Poseidonu viņa meistarojusi ilgi – divas nedēļas. “Mitoloģiskie tēli man ir interesanti tieši tādēļ, ka varu brīvi iztēloties, kādi tie izskatās un kādu raksturu tiem piešķirt. Patīk arī puķi. Kurš gan uzdrošināsies teikt, ka tie nav bijuši tādi, kādus esmu radījusi, ja neviens tos nav redzējis? Tā ir mana brīva fantāzija!” jautri nosaka Vladlena.

Māksliniecei patīk stimpāns (zinātniskās fantastikas virziens), ko viņa uzskata par aizraujošu. Šajā virzienā mākslai noder dažādu tehniska rakstura priekšmetu izmantošana. Piemēram, no veca lietussarga sanāk īsts *zimeklis*. Vladlena saka: “Veidot šāda stila lelles ir ļoti interesanti, mani tas aizrauj, jo nav garlaicīgi!”

Māksliniece piedalās arī starptautiska mēroga izstādēs un ir saņēmusi atzinību un balvas. Galerijas apmeklētājiem Preiļos iespēja redzēt šīs pateicības un viesu dāvinājumus Vladlenai. Pēdējos gados dalība izstādēs notiek virtuāli ar uzņemto video palīdzību, atainojot konkrētās lelles izskatu visās dimensijās.

Interesanti, vai māksliniece savu leļļu galeriju negribētu papildināt ar vietējā novada personāžiem, sabiedrībā svarīgiem cilvēkiem, teiksim, vietējo mēru un citiem priekšniekkārtas cilvēkiem? Vladlena atzīst, ka kādreiz tāda doma pavidējusi,

agrāk viņa ir veidojusi sev pazīstamus cilvēkus leļļu izskatā, taču tagad domā, ka laikam neuzdrošinātos lelles iemūžināt Preiļos dzīvojošos cilvēkus. Ej nu sazeni, kā viņi paši to uztvertu, ieraugot savus ģimjus un lellēs atveidoto raksturu? Vairbūt sadusmotos vai apvainotos, bet tūristi šādas lelles nez vai atpazītu, un viņiem nebūtu interesanti skatīties.

Kā dažādo leļļu valstībā jūtas galerijas apmeklētāji, vai pieaugušie dažkārt neatgādina bērnus? Vladlena novērojusi, ka lelles daudz uzmanīgāk un ilgāk vēro tieši pieaugušie, kuriem tās nereti patīk daudz labāk nekā bērniem. Mazie ciemiņi pat baidās no tumšajiem Zodiaka zīmju, puķu vai leģendu tēliem. Dažkārt bērni izjūt pat bailes un skrien projām. Toties no sirds viņi priecājas par lellēm, kuras ir labi pazīstamas.

Vladlena visus darbus veido viena. Viņai nav palīgu un nav bijis arī neviena mācekļa, kam nodot savas zināšanas un prasmes. Pati atzīst, ka nav bijusi vēlme sadarboties un kādu apmācīt leļļu darināšanas mākslā, jo prast darboties pašai, bet iemācīt to pašu otram ir dažādas lietas. Turklāt Vladlena uzskata, ka viņai nepiemīt skolotājas talants. Bez tam izprast mākslinieces mainīgo dabu otram arī nav viegli. Pēkšņi uzrodas jauna ideja, – kā to izskaidrot otram? “Būs tikai daudz runāšanas bez rezultāta. Šis darbs ir tik *garšīgs* man pašai, ka nevēlos ar to dalīties,” atzīst māksliniece. Vladlena daudz lasa, ja viņu aizrauj kāds personāžs, izprāto, kāda veida lellē varētu to attēlot, kādu izskatu un raksturu tam piešķirt. Kad sākas veidošana, viss notiek, tēls rodas prātā un rokās. Visas lelles ir mākslinieces pirkstu darbs, izveidojot dažnedažādās leļļu sejiņas un darinot tām atbilstošus tērpus. Kā tas izdodas, var tikai apbrīnot!

s mazajās”

Katrai savs raksturs. Lelles māksliniece veido no divu veidu polimēru māla, kas ir sintētisks materiāls, ko viņa iepērk. Tas ir balts materiāls, ko pēc tam krāso. Vienu savu lelli viņa gatavo aptuveni piecas dienas. Pati stāsta, ka tieši liela auguma leļļu veidošana padodas daudz vieglāk nekā uzmeistarot smalku, nelielu lellīti.

Lelle Haoss. Vladlena pusgadu nevarēja strādāt veselības problēmu dēļ. Kad veselība uzlabojās, šī bija pirmā lelle, ko viņa izgatavoja un kurā atspoguļojas viņas pašas iekšējā panika. Zīmīgi, ka lelle izstādē Amerikā ieguva pirmās vietas balvu.

“Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Ar skatu vēsturē. Portretu lelles nepavisam nav mākslinieces aizraušanās, taču skatītāju priekam galerijā ir arī tādas, jo, ieraugot misteru Binu, klaunu Oļegu Popovu vai aktieri Juriju Ņikuļinu, skatītāji parasti uzjautrinās un smaida. Lai viņiem tiek tas prieks! Foto redzamais Fotogrāfs darbojas ar īstu fotoaparātu, kas saglabājies kopš

1920.gada, tā iekšpusē ir īsta filmiņa. Savulaik aparāts ir nopirkts antikvariātā. Līdzās tam – senas fotobildes ar 1914., 1917. un 1939.gados fotografētiem Vladlenas tuviem radniekiem.

Izglītība dažādos formātos

Katrai skolai savu *odziņu!*

Vai teiciens, ka vezumu velk visi, dzīvē vienmēr ir patiesi? Vai tomēr īsto jēgu notikumiem un attīstībai piešķir atsevišķu cilvēku grupa, kuras iniciatīvu sabiedrība nereti uztver kā izaicinājumu vai pat nesaprot? Vai lielās un svarīgās lietas notiek tikai tālajā Rīgā? Jautājumi, uz kuriem ir jau atrastas un realitātē iedzīvinātas atbildes. Saruna ar biedrības “Preiļi izglītotai Latvijai” aktivistēm, kuras nodibinājušas akreditētu vietējo pamatskolu, kas saucas “Preiļu Brīvā skola”. Tā ir pirmā tāda privātskola Latgalē. Saruna ar INGŪNU ZĪMELI un DAIGU KOĻESNIČENKO.

Atklājiet, kas tā par biedrību un kāpēc to dibinājāt?

– Biedrību nodibinājām 2015. gadā četras vietējās ģimenes. Bez mums ar Daigu vēl arī Liene un Mārtiņš Vilcāni un Indriķsonu ģimenes. Esam domubiedri, un radās mērķis veidot jaunu, citādāku pieeju izglītībai un nodibināt savu pamatskolu. Šajā domubiedru grupā jutāmies atbildīgi par vidi, kurā dzīvojam, jutāmies kā lokālpatrioti, uz kuriem bieži vien arī turas pasaulīte. Ir taču zināms, ka labas idejas veiksmīgāk īstenojas tad, kad tas vajadzīgs personīgi. Mums visiem ir bērni, kopā diezgan daudz bērnu, un radās interesanta doma, – vai mēs paši nevaram iesaistīties viņu izglītošanā? Kādā brīdī sajūtām spēku un arī varēšanu, jo atradās telpas, finanšu iespēja, vārdu sakot, viss tā labi *sakrita*, un deviņu kilometru attālumā no Preiļiem jau esošā skolā saviem bērniem atvērām “Preiļu Brīvo skolu”. Mērķis bija attīstīt skolu ar alternatīvu pieeju izglītībai un pēc sešiem mēnešiem saņemt tās akreditāciju. Mēs, šie dibinātāji, esam cilvēki ar pedagoģisko izglītību, mums jau bija izglītības jomas darba pieredze.

Tātad kaut kas jums tomēr nepatika savā iepriekšējā darba jomā?

– Bija lietas, ko gribējās pavisam citādākas. Gribējās, lai būtu brīvdabas pedagoģija, lai bērni daudz vairāk laika pavadītu ārā un tas notiktu jēgpilni. Mēs pašas arī izglītojamies dažādos pedagoģijas virzienos un mēģinājām no visa salikt kopā to, kas šķita labs un vajadzīgs. Mani pirms tam tracināja realitāte, kad, kā mammai izsakot kādu priekšlikumu, saņēmām atbildi: bet viss ir kārtībā, neko citu nevajag! Mans uzskats, izdzirdot kādu rosinājumu, ir vismaz par to padomāt, nevis uzreiz klaji noraidīt. Mēs ieguldījām daudz sagatavošanas darbu, organizējot Preiļos konferences, tikšanās ar sabiedrību un aicinot uz sarunām citus pedagogus, interesantus cilvēkus, lai runātu par izglītības jēgpilnu nozīmi un saturu 21.gadsimtā. Braucām arī ciemos pie alternatīvām skolām citos novados, lai paši sev

Dzīves kvalitāte ir liela vērtība. Tikšanās dienā Preiļos pie vienas no “Preiļu Brīvās skolas” mājām sastapām tās dibinātājas – Ingūnu, Daigu un Lieni. Ingūnas atziņa: “Mēs neesam gadījuma cilvēki, kuri darbojas istermiņā, neizprotot reālo situāciju. Skaidrs, ka, sākot ar 7.klasi, būs vajadzīga citāda materiāltehniskā bāze, telpas, augsts pedagogu profesionalisms, lielāks bērnu skaits... Mēs to nespēsīm nodrošināt, bet mūsu bērni būs sagatavoti, un pēc 6.klases varēs doties uz kādu citu izglītības iestādi, lai turpinātu mācības.”

atbildētu: ko mēs gribam un ko varam? Mums nebija *rozā brillju*, bet labi arī, ka pirms deviņiem gadiem tomēr nezinājām, cik sarežģīti ir iet pret straumi. Mēs joprojām katru gadu daudz diskutējam, ko un kā mēs darām, vai tas ir labi bērniem un tamlīdzīgi. Mūsu pieeja ir nopietna, meklējot katrai nodzīvotai dienai jēgpilnu attieksmi.

Kas ir būtiski atšķirīgais jūsu Brīvās skolas darbībā?

– Ja bērnam ikdienā pretī stāv personības, tad viņam nav vajadzīga tā nosacītā standarta audzināšana. Mūsu visiem

darbiniekiem *deg acis*, viņi saprot dzīves pamatvērtības, viņi ir personības, līdz ar to daudz ko dod arī mūsu pusotrgadīgajiem un visiem citiem skolas bērniem. Skolā kopējais bērnu skaits ir 50, ieskaitot pirmskolas vecumu un audzēkņus līdz 6.klasei, strādā 15 darbinieki. Priecājamies, ka varam nodrošināt darba vietas, piedāvājot labi apmaksātu darbu, kas vietējai kopienai ir ļoti svarīgi. Arī šogad skola akreditējās vēl uz sešiem gadiem. Tās ieguvums ir arī cilvēku piesaiste Preiļiem, jo uz šejieni ir pārcēlušās ģimenes, viena ģimene no Rēzeknes turpina braukāt katru dienu.

Sagatavoja M.Sprudzāne, foto – A.Kirsanovs

* Sākums 6.lpp.

Katrai skolai savu odziņu!

Maruta Sprudzāne

Kādi tad ir Jūsu skolīnas audzēkņi?

– Tādi paši, kā citi. Bet bērni aug fantastiski interesantā laikā. Pēc 2000. gada dzimušie ir pavisam citādāki, daudz gudrāki par mums, un es prātā paturu domu, ka mūsu paaudze jau ir dinosauro laikmets. Taču ļoti ceru, ka mūsu, pieaugušo, piemērs viņiem noderēs un palīdzēs attīstīties. Mūsu skola uzliek uz pusēm dalītu atbildību gan vecākiem, gan skolai. Jā, ir skolotāji–personības, kuri māca jau bez vārdiem, ir individuāla pieeja, bet katram tomēr ir sava varēšana un robežas. Mūsu bērni stundās ir skaļi un visu laiku uzdod jautājumus. Var diskutēt, cik tas ir labi vai slikti. Man patīk mūsu skolas virzības ceļš, tās vērtības un aktualitātes, ko neslēpjam. Piemēram, mobingu. Mēs to *noķeram aiz astes* un domājam, kā problēmu risināsim, nevis noklusēsīm. Bērni stundās ir ļoti aktīvi. Viņus vērojot, redzu, cik aizrautīgi viņi meklē savu vietu. Visi bērni aktīvi darbojas ārpusskolas nodarbībās – sporta, mūzikas, mākslas... Mūsējie uzdod tiešus, dziļus jautājumus, uz kuriem dažreiz pieaugušie arī nespēj atbildēt, un tad var redzēt, kā viņi reaģē. Mūsu bērniem ir savs 'ES', bet pieaugušie ir klātesoši ar savu atbalstu.

Teicāt, ka tagad bērni ir daudz gudrāki. Kas ar to, Jūsprāt, jāsaprot?

– Laiki mainās. Viņiem nav pieredzes, prasmes risināt problēmas, taču tagad ir citas aktualitātes. Prasme sameklēt informāciju, analizēt, uzzināt, no viena jautājuma pāriet uz otru, secināt... Prāta ātrums viņiem ir gluži citāds. Ir bērni, kuri, protams, daudz mācās, bet ir atsevišķi bērni, kuriem ir Dieva dots talants, un viņu attīstība jau ir citā pakāpē. Pieaugušie tikai mācās kritisko domāšanu, bet bērniem jau tas ir dots, un viņi nereti pieaugušajiem liek sajūsties kā

Foto - M. Sprudzāne

Muzicēšanas klase. Preiļu Brīvajā skolā skolēnu izglītošanai sarūpēts bagātīgs dažādu mūzikas instrumentu klāsts muzicēšanas klasei. Skolēnu rīcībā ir bungu komplekts, basģitāra, elektriskā ģitāra, divi sintezatori, ģitāras, digitālās klavieres un vēl citi instrumenti. Augsts lieliski prot bungot. Skolēniem šogad jāiemācās un būs jāprot kaut nedaudz darboties ar katru instrumentu.

“Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem”

MAF
Mediju atbalsta fonds

neprašām. Bērni uzdod mērķtiecīgus ‘kāpēc?’, uz kuriem nespējam atbildēt. Viņi *spēles laukumā* redz gluži citādā nekā mēs, pieaugušie. Tas nu jāatzīst.

Kā Jūsu alternatīvās skolas veidošanas izprata vietējā pašvaldība un sabiedrība?

– Sākumā tas bija smagnēji, bet dzīve iet uz priekšu un daudz kas mainās. Mēs taču neesam konkurenti. Mūsu nostāja ir par Preiļu novada, varbūt pat visa Latgales reģiona zināmas ekosistēmas izveidi ar skaidru vīziju. Tā ir sistēma, kas vecākiem ļauj skaidri izprast, ko katra skola piedāvā un kur viņi savu bērnu gribētu sūtīt. Teiksim, kādam svarīga ir angļu valodas padziļināta apguve, cita vecāka izvēle ir sūtīt bērnu lielā klasē ar 25 skolēniem. Ticiet, katrai skolai būs savi piekritēji, un ekosistēmas ir laba lieta. Tad nebūs pārmetumu, kāpēc to vai citu skolu slēdz, skolas mazāk cīnīsies par audzēkņu skaitu, un arī vecāki labāk izpratis savu bērnu nākotni. Valdība par to jau runā, un turpmāk katrai skolai būs jāatrod sava *odziņa*. Tas būs fantastiski!

Kāda, Jūsprāt, ir būtiska problēma pašreizējā skolu darbā Latvijā?

– *Totālā tūtē* ir ar zēnu izglītošanu. Kāpēc? Jo puikas izglīto skolotājas–sievietes, un viņas to dara veidā, kādā to nepieņem un nesaprot puikas. Zēniem ir cita fizioloģija, cita emociju gamma, dinamika un enerģētika. Viņi ir čaļi–viesuļi! Tāpēc viņiem skolā blakus vajag vīrieti–skolotāju! Vajag tos garos starpbrižus ar izešanu ārā, lai izkustētos un izlādētos. Šī ir problēma, par kuru diemžēl nerunā! Mūsu skolā no sešiem skolotājiem puse ir vīrieši.

Iepazīst mežu apsaimniekošanu un kokapstrādes nozari

Aizraujošs un izglītojošs piedzīvojums dabā

Aija Socka

Aizvadītajā nedēļā vairāku mūspuses skolu, arī Eglaines pamatskolas pārstāvji, pulcējās Rēzeknes novada Verēmu pagasta “Sarkaņkalnā”, kur notika pasākums “Zaļā klase 2023”. Latgales reģiona pamatskolas klašu skolēnus uz aizraujošu, izglītojošu piedzīvojumu dabā, lai kopā iepazītu meža apsaimniekošanas ciklu un kokrūpniecības nozari Latvijā, aicināja “Latvijas Finieris” sadarbībā ar AS “Latvijas valsts meži”.

Braucienā no Eglaines pamatskolas devās 5., 6., 8. un 9. klases skolēni kopā ar skolotājām. “Bērniem un jauniešiem bija iespēja izmēģināt, kā ir darboties ar rokas zāģi, uzzināt, kā agrāk ar zāģi grieza baļķus, pārliecināties par to, ko ar motorzāģi var izgriezt no koka, kā arī aplūkot spēles no koka, varēja paši no sagatavēm izgatavot putnu būriņus un iemēģināt roku putnu barotavu izgatavošanā. Ogres tehnikuma pārstāvji stāstīja par tehniku, ko apgūst, un tikai tad kāpj traktorā, lai brauktu mežā. Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas pārstāvji, piemēram, piedāvāja ar lāzeri iededzināt vārdu vai citu tekstu uz koka piekariņiem. Skolēni ar interesi skatījās, vēroja un izmēģināja izglītojošās aktivitātes. Arī pati uzzināju daudz jauna, piemēram, ar kādiem instrumentiem var izmērīt koka blīvumu,” atklāj Eglaines pamatskolas skolotāja Līga Ikstena. Pasākuma apmeklētāji risināja krustvārdu miklas par ogām, atpazīna augus, sēnes un dzīvnieku pēdas. Skolēniem tā bija radoša un izzinoša diena, kad varēja gan iegūt zināšanas, gan atpūsties.

Foto - no personīgā arhīva

Par atmiņu. Skolēni par atmiņu no pasākuma saglabās ne tikai patīkamus iespaidus un noderīgas zināšanas, bet arī kādu suvenīru, piemēram, žetonu vai piekariņu ar uzrakstu, kas tapa ar lāzera palīdzību.

Foto - no personīgā arhīva

Čiekuru vannā. Interesantas sajūtas pasākumā piedzīvoja ikviens, arī Dita Dokāne.

Foto - no personīgā arhīva

Sports un ātrums. “Zaļajā klasē” pie dabas darboties piedāvāja vairāk nekā 30 iestādes, uzņēmumi un biedrības, arī Latvijas Kamaniņu sporta federācija. Skolēniem, tostarp Amandai Zušai, patika izbaudīt sportiskās aktivitātes.

Foto - no personīgā arhīva

5. klases skolēni un audzinātāja Sarkaņkalna virsotnē. “Skolēniem patika stāvais Sarkaņkalns, varēja izskrieties augšā–lejā. Tā bija jauka diena pirmajā jaunā mācību gada nedēļā skolēni sadraudzējās, arī iepazinās, jo dažās klasēs ir jauni audzēkņi. Esmu jauna audzinātāja 5. klases skolēniem, varējām patikami pavadīt laiku kopā,” teic L. Ikstena.

Foto - no personīgā arhīva

Izzinošas aktivitātes. Pasākuma dalībnieki ieguva informāciju par dažādām nozarēm, piemēram, tūrismu, dabas aizsardzību, mežizstrādi u.c. Izvēloties fotogrāfijas, viņiem bija jānostājas pie atbilstošas nozares.

Ciemojamies Šķilbēnu pagastā

Audzē arbūzus un melones

GITA PUŽULE kopā ar ģimeni jau trīs gadus savā piemājas dārzā vairākas vāgas atvēl arbūziem un melonēm. Arī šogad saimnieki, viņu draugi un citi interesenti priecājas par lielajiem un saldajiem augļiem.

Augu sēklas katru savā kastītē saimniece iestādīja aptuveni aprīļa beigās, līdz jūnija sākumam tās auga siltumnīcā, tad izstādīja dārzā. Vasaras sākumā augiem bija dikti vajadzīgs lietus, bet nācās izlīdzēt ar pašu laistīšanu. Bērniem Gita parasti neuztic laistīt, jo jāuzmanās, lai (īpaši arbūziem) neuzlej uz lapām, uz paša augļa kātiņa. Arī ravējot jāuzmanās, lai netraumētu stādījumus. "Pirmos augļus šogad pagaršojām augusta beigās – melones baudījām 25. augustā, bet arbūzus mazliet vēlāk. Kā var atpazīt, kad augļi nogatavojušies? Melones – pēc smaržas, par arbūzu gatavību var spriest pēc lapiņas un kātiņa, arī pēc tā, vai tā daļa, kas guļ uz zemes, kļuvusi dzeltena," pieredzē dalās saimniece, piebilstot, ka siltummīlošajiem augiem vajadzīga saule. Saimniecībā iegūst dažādu šķirņu un krāsu augļus. Arbūzi ir gan ar zaļu, gan oranžu un dzeltenu mizu, melones – pārsvarā dzeltenas, bet šogad iestādīja arī baltas. Arbūzi var izaugt 13-14kg smagi, melones – līdz 3 kg. "Visi augļi ir saldi un garšīgi. Uz tirgu nevedam, audzējam sev un bērniem. Ja kāds interesējas, labprāt piedāvājam," atklāj Gita. Doma par arbūzu un meloņu audzēšanu radās lielākoties tādēļ, ka pašai tie garšo. Iegādāties veikalā šķītis par dārgu, pašu audzētām tomēr ir cita vērtība un garša.

Pa vienam auglim – katrā rokā. Saimnieku dēls Oliveris ne tikai labprāt mīlojas ar augļiem, bet arī palīdz vecākiem tos izaudzēt.

Arbūzi. Pēc novākšanas arbūzus var uzglabāt diezgan ilgi, citi pat uz Ziemassvētkiem mīlojas ar pašu izaudzētiem augļiem. "Ja novāc vēl nenogatavojušos augļus, tie līdz ēšanai jāpatur 2-3 nedēļas tumšā vietā," skaidro saimniece.

Piedāvā kāpostus un ķirbjus

Rekovā jau ceturto gadu ikvienam ir iespēja iegādāties svaigus kāpostus, ķirbjus un citus lauku labumus, apmeklējot pašapkalpošanās stendu.

ZANE CIRCENE stāsta, ka viņu saimniecības galvenā nodarbošanās ir kāpostu audzēšana: "Nemamies jau četrus gadus. Sākām ar mazu dārziņu, šogad kāposti iestādīti aptuveni 0,5 ha platībā. Piedāvājam iegādāties arī ķirbjus un ķiplokus. Kāposti mums pašiem ļoti garšo, izmantojam tos tīteņu pagatavošanai, cepam kāpostu kotletes, vārām zupu un dārzeņu sautējumu, gatavojam salātus un, protams, skābējam. Svaigus kāpostus uzglabājam pagrabā līdz pavasarim," atklāj saimniece.

Izmēģina dēstu stādāmo mašīnu. Zane ar vīru Jāni pavasaros agros, vidējos un vēlos kāpostus stāda ar tehnikas palīdzību. Šobrīd daļa kāpostu noņemta, bet daļa vēl aug. "Sūdzēties par ražu nevaram, smagākā kāpostgalva svēra 7 kg," teic saimniece.

Pašapkalpošanās stends. "Ērti un pieejami, lai iegādātos svaigus dārzeņus. Kāpostus esam salikuši pēc izmēriem. Lielie, piemēram, ir tie, ko grūti pacelt. Samaksa ir uz cilvēku sirdsapziņas," pārliecināta Zane. Dārzeņi stendā būs pieejami līdz salsnam.

Kafejnīca atkal darbojas

Pēc ilgāka laika Rekovā durvis vērusi kafejnīca "Rulete". Pie ieejas durvīm par atsākto darbību vēsta krāšņi baloni un sauklis "Ienāc atsapyust!". Tā autore ir kafejnīcas īpašnieces jaunākā meita, kura savu ideju pamatoja ar to, ka pie ēkas vajadzīgs aicinājums latgaliski, vismaz daļēji, jo pusdienās, iespējams, var iegriezties arī kāds, kurš nepazīna latgaliešu rakstu valodu.

Kafejnīcas vadītāja INESE SUPE stāsta, ka "Rulete", kas aptuveni pirms 10 gadiem uzsāka sniegt ēdināšanas pakalpojumus, nosaukumu ieguvusi no gaļas ruletēm, kas tobrīd bijušas ļoti pieprasītas. Toreiz ēdienkartē ierasti bija zupas un gaļas ēdieni, tā teikt, klasika, kas savu vērtību nav zaudējusi arī šobrīd, klāt nākuši arī jauni piedāvājumi. Piemēram, burgeri un tortiljas. Pirms atvēra savu kafejnīcu, Inese ilgus gadus strādāja skolā, gādājot par siltām maltītēm, piedāvāja galdu klāšanu arī privātos pasākumos. Arī pašlaik ir cilvēki, kas pasūta pie pieredzējušas saimnieces un svētku galdam gaļas plātes un salātus. Ēdiena cenas, kā smeļ Inese, ir draudzīgas, piebilstot, ka strādā tā, lai apmeklētājs atnāk vēlreiz.

Kafejnīca. Telpas ir nelielas, bet mājīgas. Pusdienās uz kafejnīcu dodas lielākoties strādājošie iedzīvotāji, brīvajos brīžos, īpaši pēc mācību stundām, to aktīvi apmeklē skolēni.

Saimniece. I.Supe ēdināšanas jomā darbojas kopš 1992.gada: "Deviņdesmitajos gados bija liels bezdarbs, profesijas izvēle galvenokārt saistīta ar apstākļu sakrītību." Zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas darbā, apgūsi galvenokārt ar laiku, mācoties no pieredzes.

Lappusi sagatavoja A.Socka

